MCHE
LIBRARY

ތިލަދުންމަތި އުފެއްދި ޝަޚްޞިއްޔަތު ތަކުގެ ތެރެއިން

ވަށަފަރު އާދަމްކަލޭފާނު

= އާދަމް ޢަބްދުއްރަޙްމާން - ހއ. އުތީމު =

އަލްމަރްޙޫމް ވަށަފަރު އާދަމް ކަލޭފާނަކީ ހއ. އަތޮޅުގެ މިޒަމާނުގެ އުދަރެހުން ފާއްދާވި ވަރަށް އަލިގަދަ ތަރިއެކެވެ. އަދި ހުނަރުވެރިއެކެވެ. ފާހަގަ ކުރެވޭ ޝަޚްޞިއްޔަތެކެވެ.

އާދަމްކަލޭފާނަކީ ވަށަފަރު އަލްޙާއްޖު އަލްމަރްޙޫމް ހުސެން ތަކުރުފާނުގެ އަލްމަރްޙޫމް ކަތީބު ޢަބްދުއްރަޙްމާން ހުސައިނުގެ އާދަމްޢަބްދުއްރަޙްމާން އެވެ. މަރްޙޫމް އާދަމް ކަލޭގެފާނުގެ މަންމައަކީ އަލްމަރްޙޫމް މަކުނުދޫ އިސްމާދުފުޅު ބޭގެ އަލްމަރްޙޫމް ، ޢާއިޝާ އިސްމާޢީލް އެވެ.

* ދަރިކޮޅު:

މަރްޙޫމް އާދަމް ކަލޭފާނު ނިސްބަތް ވެފައިވަނީ މަޝްހޫރު ވަށަފަރު ހުސެންތަކުރުފާނުގެ ދަރިކޮޅަށެވެ. މި ހުސެން ތަކުރުފާނަކީ އެނގޭ ދުވަސްވަރުގައި އެންމެ ތަނަވަސް ބޭކަލެކެވެ. އޭނާގެ [illegible] [illegible] [illegible] ހިތްހަމަޖެހުން ދިރިއުޅުއްވި [illegible]. [illegible] ދުވަސްވަރުގައި ހައްޖަށް ދެވުނީ ވަރަށް މަދު ބަޔަކަށެވެ. ނަމަވެސް ހުސައިން ތަކުރުފާނު ވަނީ ހައްޖުގެ މަތިވެރި ފަރުޟު އަދާކުރައްވާފައެވެ. ހުސެން ތަކުރުފާނު [illegible] ހައްޖުން ނިކުމެވަޑައިގެން އިންޑިޔާ އަނބުރާ ވަޑައިގަތުމުގެ ދަތުރުމަތީގައި އިންތިޤާލު ކުރެއްވިއެވެ.

މި ހުސެން ތަކުރުފާނުގެ ދަރިކޮޅަ [illegible] ދަރިކޮޅެވެ. މިއަދުވެސް ވަށަފަރުގައި އެބަ [illegible]. މި ދަރިކޮޅުން [illegible] ހުސެން [illegible] އަލްމަރްޙޫމް ޢަބްދުﷲ ކަތީބު. އަލްމަރްޙޫމް ނަޖީބު ޢަބްދުއްރަޙްމާން ހުސެން، އަލްމަރްޙޫމް އާދަމް ކަލޭފާނު، [illegible] ހުސައިން ޢަބްދުއްރަޙްމާން، އަލްއުސްތާޛު ޖަޢުފަރު ހުސައިން، އަލްއުސްތާޛު ޢަލީ ޢަބްދުﷲ އަލްއުސްތާޛު ޙަސަން ޢަބްދުއްރަޙްމާން، އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުއްސައްތާރު ޢަބްދުﷲ މިބޭފުޅުންނެވެ. މީގެއިތުރުން މިހާރުގެ

ޖުވާނުންގެ ތެރޭގައިވެސް ހިދުމަތްތެރިޔާ އެތައް ބޭފުޅުންނަށް މި ދަރިކޮޅުން ފެންނަމުން އެބަދެއެވެ.

* ބައްޕާ:

އަލްމަރްޙޫމް އާދަމް ކަލޭގެފާނުގެ ބައްޕައަކީ އަލްޙާއްޖު އަލްމަރްޙޫމް ހުސެންތަކުރުފާނުގެ އަލްމަރްޙޫމް ޢަބްދުއްރަޙްމާން ހުސެއިނެވެ. ދިރިއުޅުއްވުން ތަނަވަސް ކުރައްވަމުން ބަކައި މަސްއޮޑިފަހަރު ދުއްވިއެވެ. ނާޒުބައްދިތި ފަރަގައި މާފުދުމަރު ފުރައްވާ ހިނގުވިއެވެ. ރަނގު، އެތެރެ އެތެރެބަރަކަތް ބާރު ފަންޖެހި ފުރުމާ ކޮންޑިއްވިއެވެ. ކަންތެރިކަމާ ނަކަތްތެރިކަމުން އަރާރުންނެވި އުދުރުކަވެ. ވަޒީފާގެ ފުރަތަމަ އަދާކުރައްވައި ވަރަފުރު ކުޑަކަމުބަކަމެވެ. ދުން ވަރަން ދިގުމުއްދަތެއް ގައި އެރަވުކަމީބަކަމެވެ. އަންމެފަހުން މުދިމުކަމެވެ. ފަހަކަން އަދިސް އެތެރެތެރެއަރަން ތަޢާރަފް ވެ މަޝްހޫރުވިއުޅުނީ ވަރަފަރު މުދިމުބޭގެ ނަމުންނެވެ.

* މަންމާ:

މަރްޙޫމް އާދަމް ކަލޭފާނުގެ މަންމައަކީ މަކުނުދޫ އިސްމާޢީލުބޭގެ އަލްމަރްޙޫމާ ޢާއިޝަތު އިސްމާއީލް އެވެ. ނުވަތަ

އިސްމާޢީލުފުޅުބޭގެ ކަމަށެވެ. ޤަޢުމަށް ޙާއްޞަ އުފެދުނު ކަމަށް ދަރިކޮޅެވެ.

އުފަންދުވަސް:

މަރްޙޫމް އާދަމް ކަލޭފާނު ދުނިޔޭގެ އަލިކަން ދެކެވަޑައިގެންނެވި ދުވަސް އެންމެ ފުރަތަމަ ގޮތުގައި އަލުގަނޑުމެން އޮޅުން ފިލާން ގޮތަށް ނުވިއެވެ. އާދަމްކަލޭފާނު އުފަންވެފައިވަނީ މިލާދީން 1931 ވަނަ އަހަރު އެވެ. އާދަމް ކަލޭގެފާނު އަލުގަނޑުގެގާތުގައި ބުނުއްވާފައިވާގޮތުން އޭނާ އުފަންވީ ވަޑައިގަތީ ހިޖްރީ ގޮތުން ސަފަރު މަހެއްގެ 9 ވަނަ ދުވަހުއެވެ.

*ވަފާތުވީ ދުވަސްވަރު:

މުޙާޖިބު ކަރުވިން، އަދި ނިޔާޒުބެގުކަން އުޅުނީ ދެއްކެވިކަމުގެ ނަމުންނެވެ. މަރުޙޫމް ދަރުކަ ފުރަތަމަ ބޭނުންކުރުވީ ހަމަ މިޔަވާސް މިނަމެވެ. އެގެފާނުގެ ޚާއްޞަކަމަކަށް ފެނުނު މިނަމުން ވާހަކައިގެ މިއުން އެވެ.

ނަމުގެ ބައިވާހަކަ ކަމުގެ ވަޅުކަން އަޅުވަ ފުރަތަމަ ފަރުވާތަކުން މިބޭން ހާދިހާ ބޮޑުބަ ކަލޭފާނު ދިޔަ ވަޑައިގަތީ. އެގޮތަކަށް އަދާކުރީ ދުނިޔެ އާއިގައި މަރްޙޫމް އާދަމް ކަލޭފާނުގެ ވަރުގަދަ

ހޭދަކުރެއްވީ ހިދުމަތްދޭނޭ ވަޝްކަރައްދޮވޭ

ރަސްދަރިކަލެއް ފެދަރިންނެވެ.

*ތައުލީމު:

އެޖަމާނާގެ ކަންހިނގަމުން އައި އުސޫލުން

ފުރަތަމަ، ޤުރުއާން ކިޔަވައިދެއްވަން ފެށިގެން

މުދައްރިސާއަކީ ގޮތުގެ މަންމައެވެ. ދަރި

ބައްޕަ ހިސާބު އިނގިރޭސި ބަސްކިޔައި ނަމަވެސް

ދައްވާ ގޮތުގެ ބައްޕައެވެ. އެގޮތުން ބައްޕަ

ހިސާބު ކިޔެވުމަށް ބ. ދިއްދޫއަށެވެ. ހޯއްދަވާ

ރަށްޔާ ޤާރީއުން ކިޔަވާގޮތް ފަންނު

ހިސާބު ކިޔެވުމަށް މަޝްހޫރު ދިއްދޫ ދުރޮ އަށް

ކަމަށް އަރިހުންނެވެ.

އަލްމަރްހޫމު އަދަމް ކަލޭފާނުގެ މަތީ

ބައްޕަމު ގެ ސަނަދު ގެވިފައިވާ ރާއްޖޭގެ

އަންމަ ފަހަރުވެރި މަދަރުސާ ކަމުގައިވި

އަލްމަދަރުސަތުލް މުޙައްދިޔާ އާއެވެ. އަދަމް

ކަލޭފާނަކީ އަ މަދަރުސާގެ ވަރަށް ކަލުގަދަ

ދައްރާގެ ވަރަށް ނަންހުރި ދަރިވަރަކެވެ. ހިލުމު

ގަބުން ކަލުގަދަ ވަނަތަކަށް ހާސިލުކުރައްވައިފައެވެ.

ފަންނި ގަބުން މަތިވެރި ކަމުގެ ހާޞިލުކަމެއް

ހާސިލުކުރައްވައިފައެވެ. ހޯއްސަވަން ކުރިވެރިކަމަށް

ވަދާރުފައިވަނީ އަލިގަދަ ބަރައްގެ ގޮތުގައެވެ.

އަދުވަސްވަރު މަދަރުސާއިން ނަގާ

ފުޅަބަޖެހުމަކަށް ނަމަވަ ކަރިކަޅު ޗީމުކަން އަނާ

(ވަނަފަރު އަދަމް ބަޑުއަރިމުގާން) އާ ނަމާ

ހިންގަވާފައިވާ ދަރިކަލެކެވެ. ނުވަތަ ވަޒީރު

ނަމަކަލެވެ.

އަލްމަރްހޫމް އަދަމް ކަލޭފާނު

ރަސްމީ ތަޢުލީމު ނިންމުމަށް އުދުވަސްވަރު

އަނގަނ މުޑައްރަރު ފުރިހަމަ

ކުރެއްވުމަށްފަހުއެވެ. މަދަރުސަތުލްއަރަ ނަމޫނާ

އަލިމެއް ފުރިއްވާ ސަރުކާރުގެ ފުރިހަމަ ނެވެ.

އަލިފުރިޙާއްޔާ އަހުލުވެރިމަސްވެ. މިނާމުފުނެވ

މުވައްމަ ރަސްމީ ލިބުން ހެރާ އަނގު

މަތިފަރުވަރަށް ތަޢުލީމު ނަސީޙަތްކަން ނުކުމެން

ކަމަށް ވޭރަމުލްމަރްފުން ދިއްވާފައި އަމަ

ލިއުމަށް އަކާމެވެ.

ދުރު ތަޢުލީމުން ބޮޑާއަރު އަދަމް

ކަލޭފާނަށް ރާއްޖޭގެ ނިސްބަތުން ލިބޭވިފައިވާ

އިލްމު ވެރިއްކަވެ. ދިވެހިބަހުން މުލުކު އިބާރާތު

ކުރެއްވި ލިއުންތެރިއެކެވެ. ހަރުދަނާ

ވާހަކަދައްކަންތެރިއެއްކަވެ. ބަސްމުގެ ފަސްނަ

މުގެއްރެކެވެ. ހިސާބު އިލްމުގެ އަރާހުންނެވި

ފަންނާނެކެވެ. އަރަބި ބަހުން ހުރިހާ ލިއުންމެއް

ދިވެހިބަހަށް އަކަހުގެންވާ ފަސްވަރަކަށް ތަރުޖަމާ

ކުރެއްވީ ވަރަށް އަރަބި ބަސް ދަސްކޮށްދެއްވައިގެންނެވެ.

އުރުދޫ ބަސް ދަސްކޮށްދެއްވައިގެންނެވި ވަރަށް

ކުޑަ ކަމުންނެވެ. އަދި އެހެން ބޭރުބަހަކަށް

ދަސްކޮށްދެއްވައިގެންނެވީ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑަކަށް

އެގޭއިއްނެވެ.

އެޖެ މަޑުކޮށް ރަތިކަލާއިކަ ވަރަށް

ރިޕޯޓް (މެޑިކަލް ހަމަޖެހުމާ އައްސަލާމް ގެޓެގެ ކަމިން) ޤުރުއާން ކިޔަވާ ވިދާޅުވިއެވެ. ރިޕޯޓް ކުރުކޮށްލައި އިމްތިޙާނު. އަސްކަރީ ގޮތަށް ރިޕޯޓް ހުށަހަޅައި ހުށަހެޅުމަށް ނިންމަވައި ދޭނެ ކަމަށް ބުނެވުނެވެ. ދޭނުން ބަލާ މުއައްސަސާ ވަޒަނުން ބޭރުން ވަޒަނުގެ ދަރިވަރުންގެ ދުވަސް ދެކޮޅަށްވެއެވެ. ފަހަރެއް އަހަރު އާދޭ ޝަރުޠު ވެރިކަން އެކަމު ބޭރުކޮށް ދަށުން ފޮނުވައިގެ އައުދެވިއަށް ދޭނުގެ ދަރިވަރެވެ.

*އަދާކުރެއްވި ވަޒީފާއާއި ކުރެއްވި ބައެއް ޚިދުމަތް:

އެންމު ފުރަތަމަ އަދާކުރެއްވީ އަމީ ދައްކަމުންގެ ފުރަތަމަ ކަމެއް ބަލަހައްޓެވެ. އެއީ އަދުލުއަދާ އަމިއްލަ ހުރި އަމީ ދައްކަމުންގެ އެންމު ބޭ ވިދާޅުވި މަރުކަޒުވެ. މިންގެ ފުރަތަމަ ނަމަވާ ދާއި. ހުނަޔަވާ ފ.ނ. ގައެވެ. މިމަރުކަޒު ހުރި މިރުމިނުމީ އަމިއްލަ ރަށްކަށް އަދުލުއަދާ ކުރި ދަރުސްގަނޑުތަކެއް ރަމުކަދާ ތިބެ ވަޒީފާއިން ދަރުގެ ކެޅިބެހެއްޓުން ބޭރުމި ކުރައްވުން ދަރަނި ހިދުމަތް ކަރައްވާގެ އަމަލު ދައުރު ފުރުންވެ. އެގޮތުން ދަރުގެ ކަމުގެހެއްޓުގެ މަގުމު ގައި ދިގު ދުވަސް ވަންދެން ހިދުމަތްކުރައްވައިވެ. އަދުލުއަދާ އަދާކުރެއްވި ހިދުމަތް ދަށުވެއިގެ އަމިއްލަ ދުރުދިގު އެންމެ ގާތު އެންމެ

ފަސޭހަ ބޭނުމަކީ ބޭނުމަކީ ކަމުގެ ކުރިއެރުމަށް ބޭނުންގެ ރަށު އާދާ މީސްތަކުން ބޮޑުކަމެއް. ރައްޔިތު ދޭނެ ވަޒީފާއިން ގާތުގައި ދާވާ ދިރިއުޅުމަށް ހުރި ދަފުތަރުގެ ވަނުމަޝްވަރާ ކަމުގައެވެ.

މަސްދަރު އާދާރު ކަރުދާސް ދީ

ފަހަރެއްގެ ކަމިން ދިރާސާކުރުމުގެ އެމްބަސީގެ އަމިއްލަ ރަށްކަށް ކުރަނިއްވުނެވެ. އެގޮތް ފުރަތަމަ 1971 ވަނަ އަހަރުއެވެ. އެއީ އެމްބަސީ ބޭރުގެ އެގޮތު ދަ ދިނބަ ބޭ ދެއްވިބަރު އަމިއްލަ ރަށްކަށް ހަމަޖެހުނުގެ އަސާސް ސަރުކާރުން ކަނޑައެޅިގެން ފުރަތަމަ ބޭރު އިހުތިމާމު ކަރުދާސް ބޭރުކުރެއްވިގެންނެވެ. ފަހުން މުއާސަލާތް ދިރާސާކުރެއްވި ބޭރުގެ ސަބަބުން އަސާސީގޮތު ވަނަ ދަރަނި ބޭރުގެ ކަމުގައި ސާބިތުވެއެވެ. ދާނަ ފަހަރު އެމްބަސީ ރަށްކަށް ބިރު ވަޒާއިތަކި 1979 ވަނަ އަހަރުއެވެ. އެއީ ސަރުކާރުން އެކި ފުރަތަ ކުރުމުގައި އިސްކަންދޭ ކުރިޔަށް ދިޔުމެވެ. އެހެނަ އެމްބަސީ ރަށްކަށް ބޭރުގެ ކުރުމުގެ ގައިޑު ހިފުމާއި ރާއްޖޭގެ މަގުވަނުގެ. ގައިޑު ހިފުމާއި ރާއްޖޭގެ މަގާމު ސަރުކާރުން ހަމަޖައްސާފައި އޮތް ފުރަތަމަ ބޭރުގެ ކަނޑައެޅުނެވެ.

(ނުނިމޭ)